

Životní příběh pana Karla Nováčka

Zpracovali: Dominik Hána, Vojtěch Janák, Tomáš Ryška, Petra Špejtková,

žáci 9. třídy ZŠ E.Rošického 2, Jihlava

pod vedením paní učitelky Jiřiny Nápravníkové

Pan Nováček se narodil 3. července roku 1929 v Lukách nad Jihlavou. Zde prožil poměrně poklidné dětství s třemi bratry, Eduardem, Milošem a Zbyňkem. Jeho rodiče vlastnili v obci obchod a pan Nováček chodil do obecné školy. Ve dvanácti letech přestoupil na gymnázium v Jihlavě, ale to bylo zavřeno německými okupanty. Vrátil se tedy na měšťanskou školu v Lukách nad Jihlavou, kterou úspěšně dokončil. Zvládl přijímací zkoušky na akademii v Třebíči a těšil se na život studentský .Ale....Po roce studia Němci zavřeli také tuto školu. Díky Němcům byla jeho bezstarostná studentská léta předčasně

ukončena. Místo ve školní lavici vystřídal místo na pile. Pracoval jako totálně nasazen u místního hraběte.

Po skončení války měl možnost dodělat gymnázium nebo jít na obchodní akademii. Jeho snem byla lesnická škola. Tam se bohužel nedostal z důvodu barvosleposti. Dokončil tedy obchodní školu v Jihlavě a začal skautovat. Vedl skauting v Lukách nad Jihlavou až do jeho zrušení v roce 1950.

Roku 1950 odešel na vojnu do Ostravy k útvaru PTP. První den na vojně jim bylo řečeno, že jsou výkvět armády a jako takoví jsou vybráni pro budování socialistického státu a budou pracovat v dolech.

„Když jsme druhý den fáráli na dole Hedvika, tak jsme se zděsili toho prostředí. Stěny, ve kterých se uhlí kopalo, byly jen 80 centimetrů vysoké. Já jsem si hned

druhý den udělal tzv.houseera. Když jsem chtěl jít na ošetřovnu, tak mi bylo řečeno, že to se to léčí prací.“

Po měsíci tvrdé práce nastala změna. Jejich velitelé jim začali tvrdit, že jsou vyvrhelové, reakcionáři a je nutno je převychovat na lidi, kteří souhlasí s režimem. V jeho posudku se objevil údaj, podle kterého pan Nováček pochází ze silně nábožensky založené rodiny a coby skaut vychovává mládež v duchu buržoaznímu.

“Uvědomil jsem si, že se opravdu nemám čím chlubit.

Rodičům zavřeli obchod, matka pracovala v domácnosti a otec se živil prodejem hnojiv. Jeden z jeho strýců, Eduard Dvořák, byl označen za kulaka a následně vystěhován z jeho usedlosti. Druhý ze strýčků, Cyril Dvořák, byl za údajnou „protistátní činnost“ zavřen na deset let do vězení. V roce 1951 posílil řady „pétépáků i jeho bratr Eda, který pracoval jako zedník.

Služba u PTP byla velmi náročná. Nejen fyzicky, ale i psychicky. K nejhorším okamžikům této služby byl pro pana Nováčka den, kdy byl nucen vynést z šachty mrtvé tělo svého kamaráda.

Celkem za dobu jeho služby přišlo o život 14 kamarádů. Kamarádi, se kterými zde žil, byli téměř jako jeho bratři. Věděli o sobě úplně všechno.

O síle a pevnosti tohoto přátelství svědčí i to, že celých 30 let po návratu z vojny každoročně pořádaly srazy bývalých PTP.

„Byli jsme jednolitá parta, která se cítila ušlapaná naším státem.“

Jedno setkání uspořádali sraz přímo v Ostravě. Chtěli svým manželkám ukázat místo, kde fáráli. Ze všech sfárála ale pouze ta nejstatečnější, paní Nováčková. Dojeli do šestého patra. Do pátého patra, kde pan Nováček pracoval, museli lézt po žebříku 30 metrů nahoru. A tam se stala nezapomenutelná příhoda. Byl tam jeden havíř. Po dlouhých deseti letech se oba kamarádi okamžitě poznali.

„Ve stejném okamžiku jsme se poznali a vyhrkli jsme, já NAZDAR FRANCKU a on NAZDAR KAROL.“

V roce 1999 se konalo setkání v Lukách nad Jihlavou. Z původních 250 členů roty se jich sešlo pouze 42. Bohužel, dnes je naživu pouze pan Nováček a jeden kamarád z Prahy.

Útvary PTP fungovaly jako zařízení pro umístění politicky nespolehlivých občanů k vykonání vojenské služby beze zbraně.

„Neměli jsme žádný vojenský výcvik, naučili nás jenom vpravo a vlevo v bok a říct nazdar.“

A toto využili pouze jednou. V roce 1953 byl uspořádán sraz PTP. Asi pět tisíc pětépáků se shromáždilo na stadióně, kde očekávali příjezd prezidenta Gottwalda a ministra armády Čepičky. Prezident i ministr se měli dostavit okolo páté hodiny, ale přišli až o čtyři hodiny déle. Čtyři hodiny čekání v dešti, bez možnosti pohnout se z místa. Místo hlasitého pozdravu „nazdar“ se neozvalo téměř nic. Vzpurná nálada byla potrestána zákazem vycházek, návštěv a zrušením dovolených

V té době jezdil pan Nováček domů bez povolenky. Bylo to velice riskantní. Musel dávat pozor, aby ho nechytla vojenská hlídka. Jízdenku si mohl koupit až v Brně. Z Ostravy do Brna jel „načerno.“ A jednou se mu tato cesta málem stala osudnou. Štěstí při něm stálo. Před vojenskou hlídkou se zachránil tím, že si přisedl ke dvěma mužům. Jaká náhoda. Byli to kamarádi z Otína, vesnice nedaleko Luk. Ti mu dali zimák a klobouk a byl zachráněn.

Během doby strávené u PTP dostával pan Nováček plat. Polovinu platu na knížku a polovinu „na ruku“. Z tohoto si ale musel platit stravu, ubytování a ošacení. Po dlouhých letech práce naspořil na knížku dvě stě padesát tisíc, ale potom přišel rok 1953 a s ním i měnová reforma. Úspory jim přepočítali v poměru 1:5, takže mu na knížce zbylo padesát tisíc. A když šel za půl roku do civilu, přepočítali jim to ještě 1:10. Vracel se tedy s 5 000Kčs.

K PTP narukoval roku 1950, původní dvouletá služba se ale prodlužovala.

„Nejhorší okamžik nastal, když nám po dvou letech vojny oznámili, že to máme prodloužené na neurčito.“

Po třetím roce služby dostal nabídku, která znamenala konec neustálého prodlužování odchodu do civilu. Možnost dobrovolně si službu o rok prodloužit nebo tři roky práce ve stavebnictví. A tak si pan Nováček vybral stavebnictví.

V listopadu 1953 konečně mohl odejít dom.

Poněvadž pan Nováček podepsal tříletou smlouvu a pracoval ve stavebnictví.

Po skončení lhůty se nastoupil do podniku Meliorace. Tam se jednou dostal do potyčky s ředitelem. „Milej zlatej, ty si dej na mě pozor, ty tady vůbec nemusíš

bejt. S tím tvým profilem bys mohl jít zase pěkně zpátky k zedníkům“. A pan Nováček odpověděl: „Milej soudruhu pane řediteli, mně to nedělá vůbec žádný problém, já se tam klidně zejtra hnedka můžu vrátit.“ Od této potyčky už pan Nováček neměl ve firmě žádné další potíže a pracoval tam dalších deset let, až do zrušení podniku. Poté nastoupil do podniku Zelenina Jihlava.

V roce 1955, po dvou letech na svobodě se oženil a s manželkou se rozhodli, že si postaví domek.

„Byly to krušné časy, poněvadž nebylo nic. Žádný stavební materiál, na všechno se muselo čekat, prosit, žebrot.“

V roce 1968 pro pana Nováčka nastala veliká změna. Začal znovu skautovat a pořádat tábory. Moc dlouho to ale netrvalo. Již roku 1970 byl skauting a tábory pro děti opět zakázány a veškerý majetek, který si vybudovali, jim byl odebrán.

Rodina pana Nováčka se nikdy nemohla dostat na dovolenou za hranice. Jako politicky nespolehliví nedostali povolení. Jedinou výjimkou byl rok 1967, kdy

pracoval u podniku Zelenina Jihlava. V tomto období politického uvolňování se vedoucímu podniku podařilo vypravit autobus do Jugoslávie. Tak poprvé celá rodina prožila dovolenou u moře. Nejvíce nadšené byly jejich děti, syn Zbyněk a dcera Magda.

Zbyněk se po ukončení měšťanské školy pokoušel dostat na vyšší odbornou školu. Ředitel školy mu nechtěl dát na studium doporučení. To byl problém, protože v této době se psali na žáky posudky, ve kterých byl zahrnut studentův prospěch, ale také to, zda jeho rodiče byli bezúhonní, souhlasili a neprotestovali proti daným pravidlům komunistického režimu a nebyli věřící. Pokud nějakou z těchto věcí nesplňovali, bylo přijetí na danou školu velmi složité.

Kádrové materiály otce měly tedy rozhodnout o tom, zda mu bude umožněno studium. Naštěstí ne všichni měli stejné názory jako ředitel školy v Lukách. Zbyněk úspěšně vykonal přijímací zkoušky a díky „známostem“ pana Nováčka byl přijat.

Po čtyřech letech na stavební průmyslovce se hlásil na stavební fakultu do Brna. Opakovala se stejná situace

„S tím naším profilem by ani neměl šanci se tam jinak dostat“.

Dcera Magda vystudovala elektro-průmyslovku a po skončení byla zaměstnána v Motorpalu. Během této doby si dálkově dodělávala univerzitu v Brně.

Po roce 1989 se panu Nováčkovi splnily dvě přání. Znovu mohl rozjet skauting a procestoval Egypt, Itálii a Řecko.

Nyní má pan Nováček pět vnoučat a žije s jeho manželkou v domku, který si kdysi postavili. Stále chodí na dlouhé procházky, zahradničí, občas si jde i zalyžovat. Je stále plný života, i přes to všechno, co si prožil.

„Mladá generace by se měla chovat slušně, ctít rodiče, učit se, zachovávat skautské zásady a být vždy připraven pomoci slabšímu. A především si vážit svobody.“

